

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แยกการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน คือ อภิปรายผลการวิจัย
จากแบบสอบถามครู และอภิปรายผลการวิจัยจากแบบสอบถามนักเรียน

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครู

ก. ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับตัวครูผู้สอน

ครูซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 20 คน ซึ่งเป็นครู
ผู้สอนวิชาศีลธรรมจากโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงที่กำหนดไว้ 16 โรงเรียน ซึ่งมีครูผู้ชาย
9 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.00 และครูผู้หญิง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 ครูทุกคนนับ
ถือศาสนาพุทธ มีอายุเฉลี่ย 43 ปี มีระยะเวลาเฉลี่ยที่สอนวิชาศีลธรรม 13 ปี และมี
จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยที่สอนวิชาศีลธรรม 9.5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คุณวุฒิของครูที่สอนศีลธรรม
จำแนกได้ดังนี้

ครูวุฒิปริญญาบัตรจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ซึ่งมี

วุฒิกการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

วุฒิกฤษฎศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

วุฒิกอักษรศาสตรบัณฑิต (อ.บ.) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

ครูวุฒิปริญญาบัตรจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 ซึ่งมี

วุฒิปริญญาบัตรประโยคมัธยมศึกษา (ป.ม.) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

วุฒิปริญญาบัตรพิเศษมัธยม (พ.ม.) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00

วุฒิปริญญาบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) จำนวน 2 คน คิดเป็น

ร้อยละ 10.00

วุฒิประกาศนียบัตรประโยคประถมศึกษา (ป.ป.) จำนวน 3 คน คิดเป็น
ร้อยละ 15.00

วุฒิประกาศนียบัตรพลศึกษาเอก (พ.อ.) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

จะเห็นว่าครูจำนวนร้อยละ 70.00 ที่มีวุฒิต่ำกว่าระดับปริญญา

ครูผู้สอนศิลปกรรมต้องสอนวิชาอื่น ๆ นอกเหนือไปจากวิชาศิลปกรรมอีกด้วยคือครู
ร้อยละ 35.00 สอนวิชาหมวดสังคมศึกษา ครูร้อยละ 20.00 สอนวิชาพลศึกษา นอกจากนี้
นี้ ครูผู้สอนยังต้องสอนวิชาต่าง ๆ กระจุกกระจายไป เช่น ครูจำนวนร้อยละ 10.00 สอน
วิชาช่างไม้ ครูจำนวนร้อยละ 5.00 ต้องสอนวิชาธุรกิจ วิชาภาษาอังกฤษ ศิลปประดิษฐ์
และวิชาคณิตศาสตร์ จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่ยังคงสอนวิชาในหมวดสังคมศึกษา ส่วนครูศิลป-
กรรมที่ต้องสอนวิชาอื่นนั้นมีจำนวนน้อย ครูจำนวนร้อยละ 70.00 ที่ทำงานพิเศษคือเป็นครู
ประจำชั้น ครูจำนวนร้อยละ 50.00 ทำหน้าที่ควบคุมดูแลมารยาทนักเรียน ส่วนครูจำนวน
น้อยเพียงร้อยละ 5.00 เท่านั้น ที่ทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ คือ ช่วยงานห้องสมุด งานแนะแนว
งานจัดการวางสอนและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ครูจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 90.00 ชอบสอนวิชาศิลปกรรมโดยให้เหตุผลว่าเป็น
วิชาที่น่าสนใจมากและมีประโยชน์ต่อความประพฤติของนักเรียนในชีวิตประจำวันส่วนครู
จำนวนร้อยละ 10.00 เท่านั้นที่ไม่ชอบสอน วิชาศิลปกรรมโดยอ้างว่าตนเองต้องมาสอนวิชา
ศิลปกรรมเพราะไม่ถนัดที่จะสอนวิชาใดเลย เมื่อมาสอนวิชาศิลปกรรมก็จำใจสอนและเนื่อง
จากวิชาศิลปกรรมเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับนามธรรม ซึ่งยากที่จะอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้และ
วิชานี้ยังให้คะแนนเต็มน้อย นักเรียนจึงละเลยไม่สนใจที่จะเรียน ดังนั้นจึงเป็นการยาก
ที่ครูจะสามารถสอนให้ได้ดี

ข. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปกรรม

1. เกี่ยวกับวิธีการสอน

ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าโดยให้เหตุผลว่าได้สอนวิชานี้มานาน

และจำเนื้อหาได้ทั้งหมด และถึงแม้จะเตรียมการสอนไปอย่างดี นักเรียนก็ไม่เคยสนใจที่จะเรียนวิชาศีลธรรม ครูส่วนใหญ่จึงเตรียมการสอนบ้างเป็นบางครั้ง ค่าเฉลี่ยของคำตอบในเรื่องการเตรียมการสอนวิชาศีลธรรมเพียง 2.3 เท่านั้น ครูจำนวนร้อยละ 90.00 ที่ใช้เวลาว่างในการเตรียมการสอน และครูจำนวนร้อยละ 80.00 ที่ใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการสอนวิชาศีลธรรมและตรวจงาน และครูจำนวนร้อยละ 50.00 ที่ใช้เวลาว่างโดยการเข้าฟังการอภิปรายเกี่ยวกับศาสนาแสดงว่าครูส่วนมากมีความสนใจในวิชาศีลธรรมและศาสนา

เมื่อสำรวจคำตอบของครูเกี่ยวกับการตั้งความมุ่งหมายไว้ก่อนที่จะเข้าสอนปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของคำตอบเป็น 2.5 แสดงว่าครูตั้งความมุ่งหมายของการสอนไว้ล่วงหน้าเกือบทุกครั้งที่เข้าสอน ครูจำนวนร้อยละ 95.00 ที่ตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนศีลธรรมไว้ในแก่นักเรียนนำความรู้จากบทเรียนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ และครูจำนวนเกินกว่าร้อยละ 70.00 ที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ว่าเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนไปในทางที่ถูกและเหมาะสมเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของการมีศาสนา และเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีวัฒนธรรมอันดีงาม

เกี่ยวกับวิธีการสอน ครูจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 85.00 ที่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายหรืออธิบาย รองลงมาครูจำนวนร้อยละ 65.00 ที่ใช้วิธีสอนโดยให้อ่านตามตำราเรียน จะเห็นได้ว่าครูยังคงใช้วิธีการสอนแบบเก่า มีครูจำนวนน้อยมากเพียงร้อยละ 10.00 ที่นำวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ มาใช้ เช่นการสอนแบบแก้ปัญหา แบบอภิปรายและการสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ เป็นต้น

ค่าเฉลี่ยของคำตอบเกี่ยวกับเรื่องการเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็นเป็น 2.65 แสดงว่าครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกือบทุกครั้งในชั่วโมงสอนแต่ครูได้ชี้แจงมาว่า ถึงแม้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามก็ตาม แต่นักเรียนจะเงยหน้าไม่ได้รับประโยชน์อย่างใด และมีครูเพียงจำนวนร้อยละ 5.00 เท่านั้นที่ไม่ให้โอกาสนักเรียนซักถามโดยอ้างว่าวิชาศีลธรรมเป็นวิชาที่มีเนื้อหาแน่นอนไม่มีการเปลี่ยนแปลง จะ

ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นไม่ได้นอกจากต้องท่องจำตามตำราแต่เพียงอย่างเดียว

ด้านการแนะนำให้นักเรียนติดตามความเคลื่อนไหวทางศาสนานั้นมีค่าเป็น 2.05 แสดงว่าครูไม่ค่อยได้แนะนำนักเรียนเลย เช่น เกี่ยวกับเรื่องการแนะนำให้นักเรียนไปค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับศีลธรรมเพิ่มเติมเพราะค่าเฉลี่ยของคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็น 1.9 จึงทำให้นักเรียนขาดแหล่งวิทยาการ

เกี่ยวกับระยะเวลาที่กำหนดให้สอนตามหลักสูตร ครูจำนวนร้อยละ 80.00 เห็นว่าเวลาที่กำหนดให้สอนมีน้อยเกินไป และต้องการให้เพิ่มชั่วโมงสอนเป็นสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ครูจำนวนเกินกว่า ร้อยละ 60.00 ที่เห็นว่าเวลาซึ่งเหมาะสมที่จะสอนศีลธรรมคือเวลาเช้า มีครูเพียงร้อยละ 20.00 ที่เห็นว่าควรจัดสอนวิชาในตอนบ่าย และครูร้อยละ 20.00 ที่เห็นว่าวิชาศีลธรรมจะสอนเวลาใดก็เหมาะสมทั้งสิ้น

เมื่อครูสอนศีลธรรมจบบทเรียนแล้วครูส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 70.00 มีความรู้สึกมั่นใจว่านักเรียนสามารถจะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยการสังเกตคุณนักเรียนจากการตอบคำถามของครูได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล

ครูจำนวนร้อยละ 40.00 ที่ประสบปัญหาในการสอนวิชาศีลธรรมในแง่ที่มีความรู้ไม่กว้างขวางและสิ่งซึ่งพอที่จะสอนให้ก็ได้ ส่วนครูเพียงร้อยละ 25.00 ที่ไม่มีปัญหาในการสอนเลย ปัญหาอื่น ๆ ที่ครูร้อยละ 10.00 ประสบคือนักเรียนมีความสนใจในวิชานี้น้อยมาก แต่นักเรียนกลับไปสนใจวัฒนธรรมตะวันตก ครูจำนวนร้อยละ 75.00 จะขอความช่วยเหลือจากเพื่อนครูด้วยกันเมื่อประสบปัญหาทางการสอน แต่ครูจำนวนมากที่สุดร้อยละ 85.00 จะแก้ปัญหาการสอนด้วยตนเอง และมีเพียงร้อยละ 15.00 เท่านั้นที่จะขอความช่วยเหลือจากหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา

2. กิจกรรมการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ครูจำนวนร้อยละ 75.00 ที่จัดกิจกรรมการสอนโดยการให้นักเรียนไปอ่านหนังสือประกอบและทำรายงานเพิ่มเติม ส่วนการไปศึกษานอกสถานที่มีครูเพียงร้อยละ 20.00

เท่านั้นที่ได้จัดทำกิจกรรมแบบนี้ แต่มีครูมากกว่าร้อยละ 50.00 ที่ได้พานักเรียนไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่วัด จากการสังเกตของครูชี้แจงว่าการจัดกิจกรรมเพิ่มทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ประกอบกับจำนวนชั่วโมงสอนมีอยู่น้อยคือ 1 ชั่วโมงต่อสองสัปดาห์เท่านั้น ครูจึงจัดกิจกรรมในการสอนน้อยมาก เพราะมุ่งหวังที่จะสอนให้ทันหลักสูตร

ค่านักกิจกรรมเสริมหลักสูตรครูจำนวนมากที่สุดร้อยละ 85.00 ที่จัดด้วยการเชิญวิทยากรมาบรรยายนอกเวลาเรียน นอกจากนั้นครูร้อยละ 75.00 ได้จัดพิธีกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนาเกี่ยวกับชุมนุมที่ส่งเสริมจริยศึกษาซึ่งครูจำนวนเกินกว่าร้อยละ 50.00 ได้แก่ชุมนุมจริยศึกษาชุมนุมยวพุทธ เนื่องจากครูไม่มีเวลาพอที่จะมาจัดดำเนินงานด้วยตนเอง ดังนั้นเมื่อนักเรียนจัดเองก็จะออกมาในรูปแบบบันเทิง การสังสรรค์สมาคมมากกว่าส่งเสริมทางค่านิยมธรรมจรรยา

3. อุปกรณ์การสอนและหนังสืออ่านประกอบการสอน

ค่าเฉลี่ยของค่าตอบเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนวิชาศีลธรรมมีค่าเป็น 1.95 แสดงว่าครูใช้อุปกรณ์ในการสอนเพียงบางครั้งเท่านั้น ครูจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 90.00 ที่ใช้รูปภาพประกอบการสอน และครูจำนวนร้อยละ 60.00 ใช้แผนที่และแผนภูมิ ส่วนอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ ของจริง หุ่นจำลอง มีครูร้อยละ 5.00 เท่านั้น ที่ใช้อุปกรณ์เหล่านี้ ในการใช้อุปกรณ์การสอน ครูร้อยละ 60.00 เห็นว่าเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนสนใจเรียนวิชานี้เพิ่มขึ้น และมีครูเพียงร้อยละ 15.00 เท่านั้น ที่เห็นว่าถึงแม้จะใช้อุปกรณ์การสอนช่วยนักเรียนก็ยังคงเฉยไม่คอยมีปฏิริยาในการเรียนเลย

ค่านักปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดหาอุปกรณ์ ครูจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 70.00 ที่ชี้แจงว่าการใช้อุปกรณ์และการจัดหาอุปกรณ์จะต้องใช้เงินส่วนตัว และครูอีกร้อยละ 45.00 มีปัญหาเพราะโรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนน้อยเกินไป ครูที่ไม่มีปัญหาเรื่องอุปกรณ์มีเพียงร้อยละ 15.00 เท่านั้น

ครูจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 85.00 ที่ใช้หนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนาและหลักธรรมะเป็นหนังสืออ่านประกอบการสอนศีลธรรม และครูอื่น ๆ มีจำนวนเกินกว่าร้อยละ 50.00 ที่เลือกอ่านหนังสือรายงานการสัมมนาครูจริยศึกษาส่วนหนังสืออื่น ๆ มีครูเพียงจำนวนน้อยที่เลือกอ่าน ไก่แก่ประเภทมารยาทไทย อนุสารจริยศึกษา วารสารพุทธสมาคม และหนังสือของพุทธศาสนิกษุ

ปัญหาในด้านการใช้หนังสือประกอบการสอนวิชาศีลธรรม คือ จำนวนหนังสือในห้องสมุดของโรงเรียนมีน้อยมาก เพราะมีค่าเฉลี่ยของค่าตอบเกี่ยวกับจำนวนหนังสือวิชาศีลธรรมมีเพียง 2.5 แสดงว่ามีหนังสือในห้องสมุดน้อยมาก ครูจึงไม่ค่อยได้อ่านหนังสือประกอบการสอน และครูผู้สอนเองก็ไม่รู้แหล่งของหนังสือประกอบอีกด้วย

4. การวัดผลการสอน

ครูผู้สอนจำนวนร้อยละ 70.00 ที่ออกข้อสอบสำหรับวัดผลวิชาศีลธรรมเอง แสดงว่าครูส่วนใหญ่ออกข้อสอบในการวัดผลเองส่วนที่ใช่ข้อสอบของกระทรวงศึกษาธิการ มีครูเพียงร้อยละ 25.00 เท่านั้น ยกเว้นเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ห้าซึ่งต้องใช้ข้อสอบของคณะกรรมการกระทรวงศึกษาธิการ

การกำหนดเวลาในการวัดผลครูร้อยละ 75.00 จัดวัดผลเฉพาะตามที่โรงเรียนได้กำหนดเท่านั้น ส่วนการวัดผลครูร้อยละ 80.00 มีความมุ่งหมายที่จะวัดความจำของนักเรียนซึ่งเป็นวิธีวัดผลแบบเก่า และครูร้อยละ 75.00 ต้องการวัดผลเพื่อเก็บคะแนนตามระเบียบของโรงเรียน มีครูจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 20.00 เท่านั้น ที่วัดผลเพื่อดูประสิทธิภาพทางการเรียนของนักเรียนพร้อมทั้งดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนเกี่ยวกับคะแนนวิชาศีลธรรม มีครูร้อยละ 55.00 ที่เห็นว่ามีค่าสำคัญเท่ากับวิชาอื่น และครูจำนวนร้อยละ 35.00 ที่เห็นว่าคะแนนวิชาศีลธรรมมีความสำคัญน้อยกว่าวิชาอื่น ๆ ส่วนครูจำนวนร้อยละ 10.00 เท่านั้นที่เห็นว่าคะแนนวิชาศีลธรรมมีความสำคัญมากกว่าวิชาอื่น

วิธีวัดผลวิชาศีลธรรมที่ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 90.00 ใช้ก็คือใช้แบบทดสอบข้อเขียน เพื่อวัดความรู้จากเนื้อหา ส่วนครูร้อยละ 65.00 ที่วัดผลโดยการให้ทำรายงาน การวัด โดยสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและสัมภพณักรเรียนมีครูจำนวนน้อยมาก แบบข้อทดสอบที่ครูร้อยละ 90.00 ใช้แบบอัตนัยและปรนัยรวมกัน ส่วนครูร้อยละ 10.00 ที่ใช้แบบ อัตนัยอย่างเดียว ละแนที่ครูถือว่าสำคัญในการวัดผลก็คือคะแนนข้อเขียนและความประพฤติ รวมกันร้อยละ 60.00 ส่วนที่เหลือเห็นว่าคะแนนจากข้อสอบข้อเขียนสำคัญกว่า เมื่อหลังจากที่ครูได้วัดผลนักเรียนแล้วสิ่งที่ครูจำนวนร้อยละ 55.00 ต้องการจะแก่นักเรียนค่าน พฤติกรรมและทัศนคติ ทั้งนี้ครูได้ให้เหตุผลมาว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ยอมทำข้อสอบเลยและ มักเขียนข้อความที่แสดงออกซึ่งทัศนคติที่ไม่ชอบเรียนวิชานี้เลย ปัญหาของการวัดผลวิชาศีล ธรรม ครูร้อยละ 35.00 เห็นว่าไม่สามารถที่จะสร้างแบบสอบถามที่เหมาะสมได้ ส่วนครู จำนวนร้อยละ 30.00 ที่ไม่มีปัญหาในการวัดผล ครูศีลธรรมร้อยละ 20.00 ยอมรับว่ายังมี ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลน้อย

ค. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอนและหนังสือ แบบเรียน

ตามที่หลักสูตรได้กำหนดเวลาเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมไว้สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง โดยเรียนสลับกันนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของค่าตอบเรื่องเวลาที่กำหนด ให้สอนมีค่าเป็น 1-2 เท่านั้น แสดงว่าเวลาที่กำหนดให้สอนวิชาศีลธรรมนั้นมันน้อยเกินไป ส่วนหลักสูตรก็ได้ครอบคลุมเนื้อหาไวกว้างขวางมากเกินไป ทำให้ไม่สอดคล้องกับเวลาเรียน ครูจำนวนร้อยละ 50.00 เห็นด้วยกับข้อนี้ ส่วนครูจำนวนร้อยละ 40.00 เห็นว่าการเรียง ลำดับเนื้อหาภายในหลักสูตรเหมาะสมแล้ว ขอบกพรองของหลักสูตรมีครูร้อยละ 55.00 เห็นว่าหลักสูตรและคะแนนไม่สัมพันธ์กัน ในการสอนครูสอนไม่ทันหลักสูตรมีจำนวนร้อยละ 70.00 และครูร้อยละ 85.00 แก้ปัญหาโดยการอธิบายให้ฟัง โดยย่อ ๆ ครูจำนวนร้อยละ 55.00 ให้นักเรียนไปอ่านและทำความเข้าใจเอาเอง นอกจากนี้ครูร้อยละ 10.00 ยัง

แก้ปัญหาโดยให้นักเรียนมอบบทเรียนที่สอนไม่ทันมาส่งครู

ประมวลการสอนครูจำนวนร้อยละ 95.00 ใช้ประมวลการสอนของกระทรวง
ศึกษาธิการ

หนังสือแบบเรียนวิชาศีลธรรมครูจำนวนร้อยละ 80.00 ใช้แบบเรียนของกรม
วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนที่เหลือใช้แบบเรียนของนาย แผลก สนธิรักษ์ ซึ่ง
กรมวิชาการอนุญาตให้ใช้ได้ จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่ยังนิยมใช้แบบเรียนของกรมวิชาการ
ถึงแม้ขอเสนอแนะของครูได้กล่าวถึงแบบเรียนวิชาศีลธรรมว่าควรจะได้ปรับปรุงคำรูป
เล่ม ภาพประกอบแต่ละบทเรียนและกระดาษพิมพ์ก็ตาม ครูจำนวนร้อยละ 85.00 เห็น
ว่าแบบเรียนมีความเหมาะสมที่จะเป็นพื้นฐานในการนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนิน
ชีวิตประจำวัน

ง. ความคิดเห็นและขอเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาศีลธรรม

จากการศึกษาถึงระดับความรู้ของครูผู้สอนศีลธรรมปรากฏว่ายังมีครูผู้คิดว่า
ระดับปริญญาถึงร้อยละ 70.00 มีครูจำนวนมากถึงร้อยละ 95.00 ที่ต้องการจะเพิ่มพูน
ความรู้ทางการสอนวิชาศีลธรรม โดยครูต้องการความช่วยเหลือโดยการอบรมครูและ
นิเทศการศึกษา ครูจำนวนร้อยละ 55.00 เห็นว่าควรจัดให้มีการอบรมและนิเทศการ
ศึกษาเทอมละครั้ง และครูจำนวนร้อยละ 35.00 เห็นว่าควรจะได้รับการอบรมปีละครั้ง
แสดงว่าครูต้องการที่จะให้มีการอบรมทางด้านวิชาศีลธรรม สิ่งที่ครูร้อยละ 75.00 ต้อง
การให้ช่วยเหลือมากที่สุด คือ วิธีการสอนและ กิจกรรมการสอน ส่วนด้านอื่น ๆ ร้อยละ
35.00 ต้องการเนื้อหาวิชาเพิ่มเติม ต้องการทราบหนังสืออุเทศ และต้องการรู้เรื่องการ
วัดผลวิชาศีลธรรมเป็นจำนวนเท่ากัน

การจัดปกครองชั้นที่ครูจำนวนร้อยละ 75.00 เห็นว่าเป็นการฝึกนิสัยนักเรียน
ให้รู้จักกาลเทศะ และที่เห็นว่าเป็นประโยชน์มากถึงร้อยละ 85.00 คือการปกครองชั้น
ที่ดี เป็นการฝึกฝนทางด้านระเบียบวินัยโดยตรง ส่วนครูร้อยละ 65.00 เห็นว่าเป็นการ

ฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเอง และครูสามารถที่จะขจัดความประพฤติที่ไม่ดีของนักเรียนออกไปได้ด้วย ทั้งนี้แสดงว่าการจัดปกครองชั้นเรียนที่ดีเป็นการปรับปรุงการสอนวิชาศีลธรรมได้วิธีหนึ่ง

ผู้บริหาร โรงเรียนซึ่งได้แก่ครูใหญ่ผู้จัดการ โรงเรียนควรจะได้เอาใจใส่และให้ความสนใจสนับสนุนต่อการเรียนการสอน วิชาศีลธรรมโดยการจัดห้องเรียนวิชาศีลธรรมขึ้น โดยเฉพาะโดยให้มีอุปกรณ์การสอนที่ดี จัดห้องสมุดให้มีหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ตลอดจนหนังสือเกี่ยวกับศาสนาอื่น ๆ และควรอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเข้าไปใช้ห้องสมุด นอกจากนี้ผู้บริหาร โรงเรียนควรจะได้กวัดข้นเกี่ยวกับความประพฤติระเบียบวินัยของนักเรียนอาชีวศึกษาให้มากขึ้น ควรจะจัดอาจารย์ผู้ปกครองให้ทำหน้าที่นี้โดยตรง และควรจะทำซ้ำให้ครูคนอื่น ๆ ในโรงเรียนต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนด้วย ไม่ใช่ปล่อยให้เป็นที่ของครู ผู้สอนวิชาศีลธรรมแต่ผู้เดียว ถ้าหากผู้บริหารได้ปฏิบัติตามที่ครูได้เสนอไปแล้วก็จะมีส่วนช่วยให้การสอนศีลธรรมมีผลดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนอาชีวศึกษาซึ่งมีแต่พฤติกรรมนักเรียนที่ไม่ดีเป็นจำนวนมาก

ผู้ปกครองนักเรียน ควรจะให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการดูแลนักเรียนที่อยู่
ในปกครองให้มีความประพฤติที่ดีงามตามระเบียบวินัยของสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ ควรจะได้ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้เรียน และเนื้อหาในหลักสูตรก็ควรเน้นในแง่ที่นักเรียนเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นสำคัญ นอกจากนี้แบบเรียนก็ควรจะได้ปรับปรุงด้านรูปภาพประกอบควรให้มีมากขึ้นและชัดเจน รูปเล่มควรจะให้สวยงาม เพื่อจะเรียกร้องให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนวิชาศีลธรรมยิ่งขึ้น

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนักเรียน

ก. ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนอาชีวศึกษา

นักเรียนอาชีวศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนประชากรมีทั้งหมด 400 คน ซึ่งมีนักเรียนหญิง 200 คน และนักเรียนชาย 200 คน นักเรียนเหล่านี้กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5-6 ในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง นักเรียนมีอายุเฉลี่ยเป็น 19 ปี ซึ่งกำลังอยู่ในวัยรุ่นตอนปลาย นักเรียนเหล่านี้สนใจมากเกี่ยวกับวิชาชีพของตน และโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงก็พยายามเน้นงานวิชาชีพเป็นอย่างมาก วิชาศิลปกรรมเป็นวิชาประเภทสามัญศึกษา นักเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 80.00 ไม่ชอบเรียนวิชาศิลปกรรมโดยให้เหตุผลวิธีการสอนของครูไม่น่าสนใจ รองลงมามีนักเรียนจำนวนร้อยละ 76.25 ให้เหตุผลว่าเป็นวิชาที่ไม่ให้ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ทันสมัย และเห็นว่าเนื้อหาซ้ำซากกับที่เคยเรียนมาแล้วในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงว่านักเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ไม่ชอบเรียนวิชาศิลปกรรม ส่วนนักเรียนจำนวนร้อยละ 20.00 ซึ่งชอบเรียนวิชานี้ให้เหตุผลว่าวิชาศิลปกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาและประเพณี และนักเรียนจำนวนร้อยละ 13.75 เห็นว่าเป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน คติธรรมประจำใจของนักเรียนร้อยละ 40.00 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำดีได้ก็ดีและทำชั่วได้ชั่ว และนักเรียนจำนวนร้อยละ 33.75 มีคติในแง่ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น ส่วนนักเรียนร้อยละ 22.25 มีคติในแง่ตนเป็นที่พึ่งของตน จะเห็นได้ว่าคติธรรมประจำใจของนักเรียนยังยึดมั่นอยู่ในหลักธรรมในพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่

ข. ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาศิลปกรรม

1. เกี่ยวกับวิธีการสอนของครู

มีนักเรียนจำนวนร้อยละ 85.00 ที่เห็นคว่าครุนิยมใช้การสอนแบบบรรยายมากที่สุด แสดงว่าในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงมีการสอนศิลปกรรมแบบบรรยายหรืออธิบายเป็น

ส่วนใหญ่ ซึ่งตรงกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครู นักเรียนจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 81.25 ที่ต้องการให้ครูสอนแบบอภิปราย เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น วิธีรองลงมามีนักเรียนร้อยละ 55.00 ต้องการให้สอนแบบแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของครูผู้สอนวิชาศีลธรรมมีนักเรียนร้อยละ 45.00 อยากให้ครูเป็นผู้มีความเมตตากรุณาต่อนักเรียน และนักเรียนร้อยละ 42.00 อยากให้ครูผู้สอนเป็นพระภิกษุ และนักเรียนร้อยละ 32.25 อยากให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับศีลธรรมเป็นอย่างดี และมีวิธีการสอนที่ดี

เวลาที่นักเรียนร้อยละ 72.50 อยากเรียนวิชาศีลธรรมคือตอนเช้า ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะของครูผู้สอนดังกล่าวมาแล้ว ส่วนนักเรียนร้อยละ 20.00 เห็นว่าวิชาศีลธรรมสามารถจะเรียนได้ทุกเวลา

เมื่อสำรวจความรู้สึกละเอียดของนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนวิชาศีลธรรมจบแต่ละชั่วโมง มีนักเรียนร้อยละ 32.25 รู้สึกว่าเรียนแล้วไม่สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติจริง ๆ ได้ และนักเรียนจำนวนร้อยละ 22.50 รู้สึกสบายใจที่ได้เรียนวิชานี้ผ่านพ้นไป แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่เรียนวิชาศีลธรรมแบบไม่เห็นคุณค่าของวิชานี้เลย มีนักเรียนเพียงร้อยละ 4.50 เท่านั้นที่รู้สึกว่าจะเรียนแล้วสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้

เกี่ยวกับคำปัญหาและอุปสรรคในการเรียนวิชาศีลธรรมมีนักเรียนจำนวนร้อยละ 60.00 ที่เห็นว่าครูสอนน่าเบื่อเพราะไม่ใช่อุปกรณ์การสอนช่วย รองลงมานักเรียนจำนวนร้อยละ 56.00 ที่เห็นว่าครูเข้มงวดเกินไปและไม่ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน นอกจากนี้มีนักเรียนร้อยละ 45.00 เห็นว่าเนื้อหาซ้ำซากกับที่เคยเรียนมาแล้วในชั้นต้น ๆ แสดงว่าปัญหาและอุปสรรคในการเรียนศีลธรรมตามความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ที่ตัวครูและหลักสูตร

เมื่อนักเรียนประสบปัญหาทางการเรียนวิชาศีลธรรมมีนักเรียนจำนวนร้อยละ 72.50 จะขอความช่วยเหลือจากครูซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุด นักเรียนร้อยละ 20.00 มักจะปรึกษากับ

เพื่อน และมีนักเรียนจำนวนน้อย เพียงร้อยละ 10.50 เท่านั้นที่จะไปปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาชีพศึกษารวม ส่วนการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองนั้นมีนักเรียนเพียงร้อยละ 7.50 เท่านั้นซึ่งมีเพียงจำนวนน้อยมาก

2. เกี่ยวกับกิจกรรมการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นักเรียนจำนวนมากที่สุดจำนวนร้อยละ 45.00 ไปร่วมศาสนพิธีทั่วคึกในวันสำคัญทางพุทธศาสนา และนักเรียนจำนวนร้อยละ 23.50 ฟังพระสงฆ์แสดงธรรมะที่โรงเรียน ส่วนกิจกรรมแบ่งกลุ่มอภิปราย อ่านหนังสือประกอบและไปศึกษานอกสถานที่นั้น มีนักเรียนจำนวนน้อยที่เคยทำกิจกรรมเหล่านี้ แสดงว่าครูไม่ค่อยได้จัดกิจกรรมในการสอนวิชานี้เลย เพราะเมื่อสำรวจกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีนักเรียนจำนวนร้อยละ 50.00 บอกว่าไม่เคยจัดกิจกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น และนักเรียนจำนวนร้อยละ 80.00 บอกว่าไม่เคยมีวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับวิชาชีพศึกษารวมเลย

3. อุปกรณ์การสอนแบบเรียนและหนังสือประกอบการสอน

อุปกรณ์ซึ่งนักเรียนจำนวนมากคือร้อยละ 65.00 ชอบให้ครูใช้คือภาพยนตร์ นักเรียนร้อยละ 30.00 ชอบให้ครูใช้เทปบันทึกเสียง และนักเรียนเกินกว่าร้อยละ 20.00 ที่ชอบให้ครูใช้ภาพและแผนที่ แต่เมื่อสำรวจถึงประโยชน์ของอุปกรณ์การสอนวิชาชีพศึกษารวม ค่าเฉลี่ยคำตอบของนักเรียนเป็น 1.75 แสดงว่านักเรียนเห็นว่าอุปกรณ์การสอนในวิชาชีพศึกษารวมมีประโยชน์ค่อนข้างน้อย

เกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนนักเรียนจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 87.50 ใช้แบบเรียนวิชาชีพศึกษารวมของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนแบบเรียนเล่มอื่นมีนักเรียนเพียงร้อยละ 12.50 เท่านั้นที่ใช้แบบเรียนวิชาชีพศึกษารวมของ นาย แปลก สนธิรักษ์

เกี่ยวกับหนังสือประกอบการสอนมีนักเรียนจำนวนร้อยละ 41.25 ชอบอ่านนิทานอิงธรรมะ รองลงมานักเรียนร้อยละ 23.00 ชอบอ่านนิตยสาร วารสาร และหนังสือพิมพ์ มีนักเรียนเพียงจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 6.25 ที่ชอบอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา

4. การวัดผลการเรียนวิชาศีลธรรม

มีนักเรียนจำนวนมากถึงร้อยละ 47.50 ที่ตอบว่าครูใช้ข้อทดสอบแบบปรนัยแค่เพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่ตรงกับคำตอบจากแบบสอบถามของครูที่ตอบว่าใช้ทั้งแบบปรนัยและอัตนัยปนกัน และนักเรียนเพียงร้อยละ 37.50 ที่ตอบว่าครูใช้ข้อสอบทั้งแบบปรนัยและอัตนัย

ค. ความต้องการที่นักเรียนอยากจะปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมคือ

1. ครูผู้สอนวิชาศีลธรรมนักเรียนอยากให้ผู้สอนเป็นพระภิกษุที่ทรงคุณวุฒิทางด้านวิชานี้มาสอน หรือไมก็ควรจะมีพระภิกษุมาสอนบางเป็นครั้งคราวไป นอกจากนี้นักเรียนต้องการให้ครูผู้สอนมีความเมตตากรุณาและลดความเข้มงวดกวดขันลงบ้าง และครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ดี และใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธีเพื่อไม่ให้นักเรียนเบื่อ ว่างที่สอนก็ควรจะมีอารมณ์ขันแทรกบ้าง

2. ห้องสมุดของโรงเรียน ควรจะจัดหาหนังสือเกี่ยวกับศีลธรรม ธรรมะ ประเพณีและวัฒนธรรมมาให้ให้นักเรียนอ่าน และควรจะให้ความสะดวกแก่นักเรียนในการที่จะหยิบยืมมาอ่าน

3. หนังสือแบบเรียนและหลักสูตร หนังสือแบบเรียนควรจะทำรูปแบบใหม่ให้ดึงดูดความสนใจของนักเรียน ภายในเล่มควรมีภาพประกอบให้มากขึ้นและภาพประกอบควรจะชัดเจน ส่วนหลักสูตรก็ควรจะทำเนื้อหาที่ไม่ซ้ำซากกับที่นักเรียนเคยเรียนมาแล้ว ตั้งแต่ชั้นต้น ๆ เช่น ภาคพุทธประวัติมีบังคับให้นักเรียนเรียนทุกปี ทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย หลักสูตรควรได้บรรจุเอาหลักธรรมะ ที่จะเป็นประโยชน์กับการนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

นักเรียนจำนวนร้อยละ 60.00 ที่ไม่ชอบเรียนวิชาศีลธรรม ได้อ้างว่าวิชาศีลธรรมไม่มีประโยชน์ต่อการนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันหรือการประกอบอาชีพ นักเรียนพวกนี้ต้องการให้ครูอบรมสั่งสอนในวันศุกร์ก่อนประชุมหรืออบรมตอนเช้าดีกว่าที่จะต้องเรียนศีลธรรม

โดยอ้างว่าโรงเรียนช่างกลปทุมวัน และ โรงเรียนช่างกลพระนครเหนือ ซึ่งเป็นโรงเรียน
 รัฐบาลก็ไม่ต้องเรียนวิชาศีลธรรมแล้ว แต่มาเรียนวิชาประวัติศาสตร์อุตสาหกรรมตามวิชา
 เฉพาะของคน เช่น วิชาช่างยนต์ก็เรียนประวัติศาสตร์ช่างยนต์อย่างละเอียด ผู้วิจัยได้
 ไปสัมภาษณ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนช่างกลปทุมวันก็เป็นความจริง คั้งที่นักเรียนได้เขียน
 มา โดยอาจารย์ผู้ช่วยผู้อำนวยการได้อธิบายว่าเป็นโครงการทดลองใหม่ซึ่งเริ่มในปีการ
 ศึกษา 2514 นี้ทดลองดูว่าถาหากเน้นให้นักเรียนได้เรียนวิชาชีพโดยแท้จริงแล้ว ผลการเรียน
 ของนักเรียนจะดีขึ้นหรือไม่ โดยตัดวิชาสามัญบังคับไปคือวิชาหน้าที่พลเมือง ศีลธรรม แต่เอา
 วิชาประวัติศาสตร์อุตสาหกรรมเข้ามาแทน โรงเรียนที่อยู่ในการทดลองมีสอง โรงเรียนคือโรง-
 เรียนช่างกลปทุมวัน และ โรงเรียนช่างกลพระนครเหนือคั้งที่นักเรียนได้แสดงความต้องการ
 มาในแบบสอบถามข้อสุดท้ายที่เป็นแบบ **Open - ended** นั้นเอง